Wiens huis, wiens toekomst en met wie doen we de energietransitie?

Copyright foto's: Just Prepare

Wat heeft deze handreiking te bieden en voor wie?

In deze handreiking gaan we in op hoe onzekerheid over toekomsten in de energietransitie door bewoners gevoelens van onrechtvaardigheid kunnen opwekken, en hoe vormen van verbondenheid tussen burgers en gemeente daar een rol in spelen. Zo kan de organisatie van de energietransitie op wijkniveau hier verder op inspelen, en eventuele onrechtvaardigheidsclaims vermijden.

Doelgroep: Beleidsambtenaren bij gemeenten en provincies vinden hier tips en werkwijzen voor interne reflectie bij het werken met bewoners in de energietransitie.

Doelgroep: Procesmedewerkers en strategen in de energietransitie (bijvoorbeeld bij woningcorporaties) vinden hier vragen en inzichten die kunnen helpen bij interne reflectie over de organisatie van de energietransitie.

Beknopte inhoud

De 4 casussen binnen Just Prepare geven inzicht in hoe onrechtvaardigheidsclaims van burgers ontstaan en doorontwikkelen. Deze claims worden gevormd door ideeën over de toekomst en de mate van verbondenheid van burgers in een wijk. We hebben 7 vormen van verbondenheid gevonden die ten gronde liggen aan energie rechtvaardigheidsclaims (zie de tabel onderin).

Hoewel deze onrechtvaardigheidsclaims en gevoelens van verbondenheid niet nieuw zijn en algemeen worden erkend binnen professionele en beleidsmatige contexten, kan erkenning en werken vanuit het startpunt 'verbinding' worden verbeterd. Door -vrij eenvoudig- rekening te houden met meerdere – en vaak concurrerende – verwachte toekomsten van burgers en ambtenaren, kunnen toekomsten gezamenlijk worden.

Vorm	**Uiting (Energierechtvaardigheidsclaim)**
Sociaal	Bewoners voelen zich betrokken, maar alleen als eindgebruikers, niet als bijdragers.
Emotioneel	Angst, onzekerheid en emotionele afstandelijkheid.
Relationeel	Het gevoel minder prioriteit te krijgen of marginaal te zijn ten opzichte van institutionele maatregelen.
Tijdelijk	De tijdlijnen van bewoners wijken af van de tijdlijnen van institutionele planning.
Symbolisch	Instellingen bepalen wat een 'goed huis' is.
Democratisch	De kennis van bewoners over het huis wordt niet als geloofwaardig erkend.
Materieel	Interventies in en om de woning passen niet bij hoe de woning gebruikt wordt.

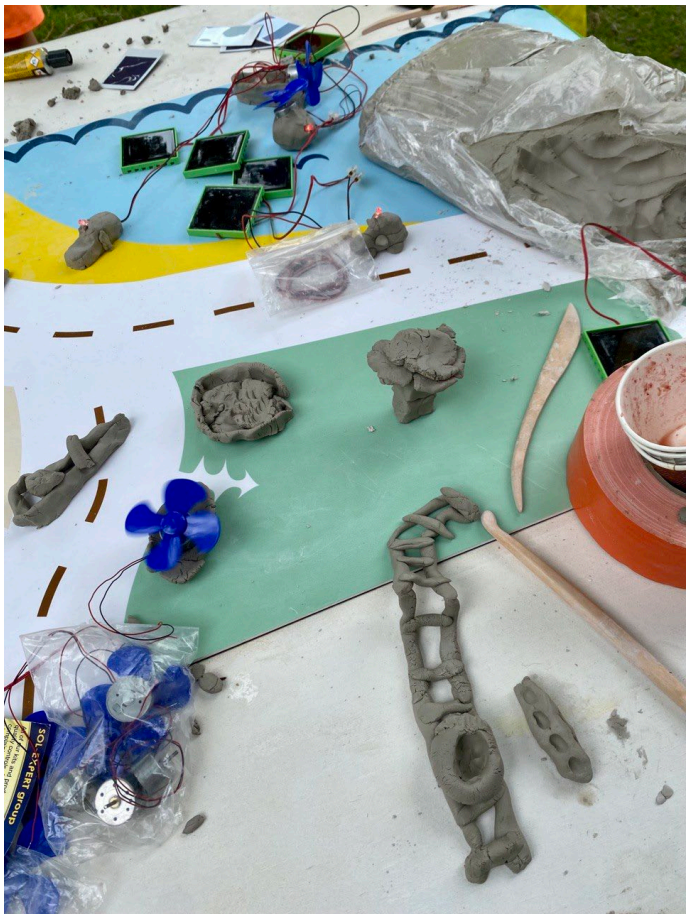
Wat volgt hieruit?

1. Erken de relatie tussen onzekerheid en verbondenheid
Erken dat onzekerheid over de toekomst invloed heeft op hoe bewoners zich verbonden voelen met hun woning, buurt en de partijen die de energietransitie organiseren. Wanneer institutionele toekomstbeelden niet aansluiten bij de ervaringen en verwachtingen van bewoners, kan er spanning onstaan doordat de toekomstbeelden gevoelens van verbondenheid in de weg staan en weerstand oproepen.

2. Bespreek wat de energietransitie betekent voor bewoners
Maak tijdens de organisatie van de energietransitie expliciet ruimte om met bewoners te bespreken wat een gewenste toekomst voor hen betekent, waarover zij onzeker zijn en welke betekenis hun woning en buurt voor hen hebben. Neem daarbij ervaringskennis en lokale kennis serieus naast technische en beleidsmatige kennis.

3. Gebruik (on)rechtvaardigheidsclaims als signalen
Gebruik signalen van verbondenheid en de rechtvaardigheids claims die daaruit voortkomen om zichtbaar te maken waar institutionele toekomstbeelden niet aansluiten bij de ervaringen en verwachtingen van bewoners. Deze signalen kunnen aanleiding zijn om bestaande plannen te heroverwegen en ruimte te creëren voor het pre-openen van andere, meer inclusieve futures.

Onze observaties tonen aan dat verbondenheid een veelbelovende invalshoek biedt om claims van onrechtvaardigheden te begrijpen, waardoor toekomstige gevoelens van (on)rechtvaardigheid in ET-debatten tastbaarder worden. Door in een wijk verbondenheid van en tussen burgers en de gemeente in discussies over de energietransitie te betrekken en verder te onderzoeken, kunnen toekomstige onrechtvaardigheidsclaims worden vermeden.

Auteurs

Simone Haarbosch
simone.haarbosch@ru.nl
Radboud Universiteit

Sietske Veenman
sietske.veenman@ru.nl
Radboud Universiteit